

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHAR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

Fókuszcsoportos interjú –Összefoglaló –

Wéber Cecília

A fókuszcsoportos interjú résztvevői

A projekt keretében több fókuszcsoportos interjú megszervezésére került sor, úgy Nagyváradon, mint Debrecenbe egyaránt. Az interjú során beszélgettünk úgy az alkalmazókkal, mint a képzőkkel, és a képzésben résztvevő személyekkel egyaránt.

Az első nagyváradai fókuszcsoportos interjún öten vettek részt: a Munkaügyi Minisztérium munkatársa, két építőipari vállalkozó, egy mezőgazdasági vállalkozó és egy gépkocsi értékesítő cég vezetője.

A második fókuszcsoportos interjún részt vett: egy nagyváradai szakiskola igazgatója, két mester szakoktató, a Munkaügyi Hivatal igazgatóhelyettese, egy oktató a Nagyvárad Állami Egyetemről (Felnőtt képző Intézet részéről), két munkavállaló, két személy az ASCO részéről és egy alapítványi vezető, mediátor.

A Debrecenben megszervezett első fókuszcsoportos interjún részt vett: egy szakképzéssel foglalkozó szakember (az önkormányzati alkalmazott), egy szakképzéssel is foglalkozó középiskola igazgatója, egy oktatási kft. képviselője, a munkaadói oldalról egy kft. ügyvezető igazgatója, egy másik kft. üzletvezetője. A második interjún a munkavállalói oldal képviselőjében olyan munkavállalókat hívtunk meg, akik részt vettek vagy vesznek a szakképzésben.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A fókuszcsoportos interjúk bemutatása

Az interjúkat a két megye **felnőtt- és szakképzés helyzetének** bemutatásával kezdtük. A résztvevők egyetértettek létjogosultságában és a gazdasági fejlődésben betöltött vitathatatlan szerepében. Számos ok indokolja e képzési formák fejlesztését, melyek közül kiemelkedik **a munkaerőpiac dinamikus változása** mely egyfelől a munkanélküliséghez vezet, másfelől az átképzéseket igényli (számos tradicionális szakma eltűnik és helyette újak jelennek meg, így pl. az építőiparnak már nincs szüksége annyi szakmunkásra, mint az ezt megelőző években, helyette a könnyűipar és a szolgáltatások, informatika, idegen nyelvismeret területén nőtt meg a kereslet).

A Munkaügyi Minisztérium munkatársa szerint, **az európai munkavállalók előregedése** Európa szerte **gondot jelent**. Ez utóbbi Romániában különösen aktuális kérdés, hiszen körülbelül 4 millió legális munkavállaló tart el csaknem 19 millió lakost. Ráadásul becslések szerint 200.000 új munkavállaló 400.000 eltartott személy költségét tudná fedezni. Annak ellenére, hogy a globális gazdasági és pénzügyi válság a közelmúltban némileg visszavetette a munkaerő piaci keresletet, a résztvevők úgy gondolják, hogy változatlanul **hiány van megfelelően képzett és megfelelő hozzáállású munkavállalókban**.

Romániában **a szakoktatásba való jelentkezés nem népszerű**, a fiatalok nagy része az elméleti líceumokat majd egyetemeket választja és kevés kivételtől eltekintve, csak a leggyengébbek jelentkeznek a szakoktatásra. Így áll elő az a helyzet, hogy bizonyos, valójában szakképzettséget igénylő állás betöltésére, egyfelől túlképzett fiatalok jelentkeznek, másfelől ugyan ezek szakmailag képzetlennek számítanak, mondja az egyik vállalkozó. Az Európai Unió normáihoz képest rosszabbul állunk a szakmunkásképzés terén vallja a tanfelügyelőség szakfelügyelője, tehát változtatnunk kell, „a megjelenés előtt álló új törvény remélem, változtat ezen a helyzeten.” Abban valamennyien egyetértettek, hogy a jó szakmunka, (főleg a kétkező munkák) **elvesztette társadalmi és anyagi megbecsülését, ezért nem vonzó a fiatalok számára**. A jövőben, a szakmunkásképzésnek biztosítania kell a minőségi szakmai képzést, mely a komoly gyakorlati ismeretek mellett modern elméleti alapot nyújt, a fejlődő technológiák, az informatika, és általában a modern eszközhasználat ismeretét biztosítja, amihez természetesen társul az idegen nyelv ismerete.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

Az így képzett szakmunkás valószínű visszanyeri társadalmi és anyagi tekintélyét. Hangsúlyozták, hogy rendkívül fontos az, hogy a kínált képzések és a tágabb értelemben vett teljes felnőtt- és szakképzési rendszer alkalmazkodjon és dinamikusan kövesse a munkaerő-piaci változásokat, tendenciákat.

A felnőttképzés **célcsoportját** tekintve, ide tartozik a képzetlen vagy kevésbé képzett pályakezdő fiataltól kezdve az idősebb korosztályig mindenki, aki a társadalmi gazdasági változások következtében elvesztette állását, magát képezni vagy átképezni kénytelen, illetve munkahelyi igény következtében vagy saját szakmai előrehaladása érdekében képzésen vagy továbbképzésen vesz részt.

Törvényi szabályozás

Mindkét országban esetében létezik törvényi szabályozás, a hátrányos helyzetű fiatalok munkába állásának segítésére, bár a jelenlevők szerint ez a rendszer néha ellentmondásos. Romániában a 116/2002-es törvény szabályozza a társadalmi kirekesztődés megelőzését. 2011-ben külön program készült a társadalom peremére került 16- 25 év közötti fiatalok munkába állításának támogatására. A program meghatározza, kik sorolhatók ebbe a kategóriába, és ugyanakkor leírja a munkaügyi hivatal feladatait is, mely egyfelől a kapcsolatteremtést jelenti a munkaadókkal, ismertetését azoknak a kedvezményeknek, melyek őket érintik, másfelől az érdekelt fiatalok tájékoztatását látja el, a munkaerő piac lehetőségeiről, a képzésekről, a meditáció, tanácsadás, az állásbörze, a munkaerő közvetítés intézményes kereteiről és az anyagi juttatásokról. Problémaként mutatták be az érintettek hozzáállását a munkavállalással szemben, mely adott esetben a szociális segély megvonását jelenti, mivel a munkába állással megnő a családban az egy főre eső jövedelem és ennek következtében elvesztik a szociális segélyt.

A képzések anyagi vetülete

A felnőttképzések Romániában vagy szakiskolák mellett működnek vagy alapítványok, magánintézmények keretein belül működnek. Egy részük állami támogatással működik a munkanélküliek számára, másik részük különböző hazai vagy Európai Unió támogatással, míg a harmadik forma az

Two countries, one goal, joint success!

önköltséges képzés. Az első kettőre könnyen van jelentkező, de az önköltséges formára, melyet valójában a munkáltató kell fedezzen, mivel az amúgy is rossz anyagi körülmények között élőknek erre nincs anyagi fedezetük, már sokkal kisebb a kereslet. Amint a vállalkozók elmondták, miután nagy összegeket kifizettek tandíjként, gyakran előfordul, hogy a kiképzett munkások otthagyják munkahelyüket, vagy a munkáltató kénytelen felmondani az alkalmazottainak mivel nincs megrendelése, és ezért nem kifizetődő az alkalmazottak képzésbe való beíratása. Így áll elő az a helyzet, hogy valamennyien elismerik, szükségük lenne jól képzett szakemberekre, de mivel nem rentábilis a képeztetés, nem tudják megvalósítani. A térítésmentes formákra mindig van jelentkező, még inkább azokra, melyeken valamilyen mértékű anyagi juttatásban is részesülnek a résztvevők. Ennek következtében, a résztvevőkben felvetődött valamilyen törvényi szabályozás beiktatásának szükségessége, a jelenlegi helyzet szabályozása érdekében.

Magyarországon megközelítőleg hasonló a helyzet. Komoly versenyhelyzet alakult ki az iskola rendszerű képzésektől a magánvállalkozásokig, de azok az intézmények, cégek a sikeresek, amelyek pályázati forrásokhoz jutnak. A munkaügyi központ által szervezett képzésekre itt is sok a jelentkező, de önmagukat nem tudják finanszírozni a képzésen résztvevők.

A szakképzések indításának szempontjai

A szakiskolák mellett működő felnőtt képzők az iskola profiljának megfelelő szakképzéseket indítanak, a specializálódás a társadalmi, gazdasági igényeknek megfelelően alakul. Magyarországon arról tettek említést az intézmények képviselői, hogy jogi korlátok miatt előfordul, nem tudnak az igényeknek megfelelő szakot indítani. Romániai részről nem volt ilyen panasz, azt azonban a mindkét ország munkaadóit képviselő, valamint a munkavállalók is megemlítették, hogy a képző intézmények olyan képzéseket is indítanak, melyekre már nincs igazán szakmai kereslet, sőt túlkínálat van, így csak eggyel több papírja lesz a hallgatónak.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

Mivel a képzők érdeke, hogy diákjuk legyen, igyekeznek a munkaadók igényeit kielégítő szakképzéseket indítani. Ezzel együtt a romániai vállalkozók reklamálták bizonyos szakképzések hiányát, mint például: a mezőgazdaság területén a nyúltenyésztéssel kapcsolatost, vagy pékárú készítő, nyomdaipari szakembert. Abban megegyeztek, hogy komoly piackutatást, felmérést igényel az igények feltérképezése, és rugalmasságot az esetleg évenkénti változtatás. Felvetették annak a gondolatát is, hogy miként valósíthatná meg a magánszféra ezeket az egyeztetéseket.

Ami a **képzések minőségét** illeti sok bírálat hangzott el a résztvevők részéről. A munkaadók és a munkavállalók szerint nem fektetnek elég hangsúlyt a gyakorlati oktatásra. Kevés az erre szánt óraszám, pl. a jelenlevő fodrászról szerint, még legalább ugyan annyi időt kellett saját költségén eltöltsön egy munkahelyen, hogy a szakmát alaposan elsajátítsa, mint amennyit a képzés biztosított számára. A képzések elméleti jellegűvé váltak, kevés a gyakorlat és a gyakorló hely, hangsúlyozták a magyarországi munkavállalók, pedig mindenhol a gyakorlattal rendelkező szakmunkást keresik, aminek a megszerzésére nincs elég lehetőség. Specializáltabb ágazatokban nincs is kitől tanulni, akitől még lehetne, nehezen adja ki az apró fortélyokat. Sok esetben így az egyetlen járható út az autodidakta módon történő tanulás. A leghatékonyabb transzmissziós módszer talán az apáról fiúra szálló mesterségek esetében figyelhető meg.

Szerencsésebb helyzetben vannak azok, akik több éve dolgoznak egy adott szakmában, és valójában csak azért jelentkeznek képzésre, vagy vizsgára, hogy diplomát szerezzenek (az új romániai tanügyi törvény szerint erre egyre több lehetőség is lesz).

Hatékony, ám a vállalkozók számára költséges megoldás, a cégen belüli képzés. Franchise jellegű vállalatoknál központi előírások és tréningek dominálnak, magas hatékonysággal, mondta el az Opel cég képviselője, vezetője.

A képzők részéről ezzel szemben a képzésre jelentkező, **főleg hátrányos helyzetű fiatalok alapképzettségének alacsony szintjéről** esett szó. Többben közülük funkcionális analfabéták, bár

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHOR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

rendelkeznek nyolc osztályról szóló diplomával. A felnőttképzésben nincs meg a speciális szakképzés rendszere a fogyatékkal élők számára, így mindenki ugyan oda jelentkezhet képzésre. A képzők a **munkához való hozzáállásukra** panaszkodtak, a kitartás hiányára, figyelemkoncentrációs problémákra, felelőtlenségre, motiváció hiányára, állóképesség hiányára, érdektelenségre. Valójában csak a jelennek élnek, jövőbeni terveik nincsenek. Úgy az elméleti órák során, mint a gyakorlati tevékenységek alatt kb. egy óra után abbahagyják a munkát, és igen nehezen vonhatók be újra. Mint említették, a munkahelyre való bekerülés után, az esetek felében, rövid idő után otthagyják munkahelyüket. Nagyrészüknél nincs követendő munkamodellje a családon belül, esetenként családjuk sincs, gyermekotthonok neveltjei, ahol nem fordítanak elég figyelmet a munkára nevelésre. Valójában ezek a fiatalok már a képzésbe is nehezen vonhatók be.

Az interjún elhangzott a mediátorok fontossága, vallási vezetők, közösségi vezetők ezek, akik az adott csoportból származva, segíthetnek a meggyőzésben. Mint már említettük, az interjún jelen volt egy nonprofit szervezet képviselője, akik ilyen mediátor szerepet tölt be a szakiskolák, munkaadók és fiatalok között, és akinek köszönhetően 70 fiatal sikerül bevonni a szakiskolai képzése, majd ezt követően pedig alkalmazni.

Az interjú során, nagyváradi ASCO vezetője a vallási közösségek erős szocializáló szerepét hangsúlyozta, tapasztalata szerint, akik bekerülnek ezekbe a közösségekbe, lassan kikerülnek a szociális segélyezés rendszeréből.

Az alapvető gond, hogy nincsenek életcéljaik, így nincs motivációjuk sem. A cél amit adunk kell egy munkahely reménye, és ez munkára serkentheti őket. A munkahelyeken azonban újabb nehézségekkel találják magukat szembe, hiszen nagy az előítélet, é sajnos néhány hibát, figyelmeztetés követően, rövid időn belül elhagyják munkahelyeiket.

Valamennyien egyetértettek abban, hogy meg kell találni a szocializációs kereteket, a munkához való

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHOR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

tudatos viszony kialakítását, alap szociális készségek elsajátításának módozatát, olyan kompetenciák elsajátítását melyek megszerzése segíti a munkaerőpiacon való elhelyezkedésüket, a társadalomba való beilleszkedést. Ilyenek a megfelelő önbizalom, magabiztosság főleg az állásinterjúkon, életpálya tervezés, döntéshozás képessége, az egész életen át tartó önálló tanulás igénye. A magyarországi munkavállalók hangsúlyozták olyan tréningek szervezését, melyen, önállóságot, rugalmasságot, pozitív attitűdöt, konfliktuskezelést, stb., tanulhatnak.

A nagyváradi vállalkozói fókuszcsoporthoz tagjai komolyan boncolgatták a média felelősségét, hisz a valóságtól elrugaszkodott mintákat közvetít, a sikert mutatja, az odáig vezető kemény munkáról pedig nem számol be. Két vállalkozó is elmesélte részletesen hogyan jutott el a jelenlegi szintre, mennyi munkája van a sikerben.

A hátrányos helyzetű gyermekek esetében nagyon nehéz őket integrálni a munka világába, vallották, elszórtan van csak erre pozitív példa. Gond van a romákkal, akik nincsenek megfelelő munkakultúrával felvértezve, felnőtt egy generáció, mely nem látta a szüleit dolgozni. Az állami gondozottak esetében a kisebb otthonok vagy egyházi intézmények esetében jobbak a kilátások. Amennyiben nem sikerül megfelelően szocializálni ezt a csoportot, a munkaadók minden törvényes előny és juttatás ellenére sem tartják érdemesnek alkalmazni őket, hiszen véleményük szerint annyi problémát okoznak

A vállalkozók részéről elhangzott Váradon, hogy kurzusok elvétele vannak, a munkaügyi hivatal és az állásbörzék hatékonyságát alacsonynak tartják, nem látják hasznát az együttműködésnek. Sokan pusztán a segély miatt vesznek részt az egész folyamatban, valójában nem akarnak elhelyezkedni. Ugyanakkor, szerintük, aki megjelenik az állásbörzén, nem alkalmazható, hiszen aki megfelelően felkészült nem jár ilyen helyekre. Talán arra alkalmasak ezek, hogy a hiányszakmák meghatározhatóak legyenek. Kevés a speciális munkavégzésre alkalmas szakember, többnyire a mindenhez egy kicsit értő ezermesterek dominálnak. Míg külföldön van rögtön mód a jelentkezők tesztelésére és gyors alkalmazására, ez itt sokkal nehezebb.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu

PROMOTING THE INTEGRATION OF DISADVANTAGED GROUPS BY COOPERATION IN THE FIELD OF TRAINING IN THE BIHOR-HAJDÚ-BIHAR EUROREGION

FELNŐTT- ÉS SZAKKÉPZÉSI EGYÜTTMŰKÖDÉS A HÁTRÁNYOS HELYZETŰ SZEMÉLYEK MUNKAERŐ-PIACI ESÉLYEINEK NÖVELÉSÉÉRT A BIHAR-HAJDÚ-BIHAR EURORÉGIÓBAN

COLABORARE ÎN EDUCAREA ADULȚILOR ȘI A PREGĂTIRII PROFESIONALE PENTRU PROMOVAREA OCUPĂRII PERSOANELOR DEFAVORIZATE ÎN EUROREGIUNEA BIHOR-HAJDÚ-BIHAR

A munkaügyi hivatal nem hatékony, jellemző az érdektelenség, éppen ezért, érdekes kérdés lenne a munkaerő-piaci koordináció magánvállalkozások által történő megvalósítása.

Végezetül az egyetemek szerepére tértünk ki a felnőttképzésben. A Nagyváradi Egyetem reprezentánsa a képzők képzéséről beszélt, bemutatva azt a furcsa helyzetet, amikor az egyetemen gyakorlatilag szintén felnőtteket képező tanár már nem taníthat a szakmai felnőttképzésben.

Az egyetem szerepét mások a speciális szakmai képzés biztosításában látták, emelve a szakmai színvonalát a képzőknek és a képzéseknek.

A fentiekből azt a következtetést vontuk le, hogy igen is van tennivalónk a hátrányos helyzetű felnőttek szakképzésének jobbítása területén és jól orientálódtunk, amikor a tanulás tanítását, a szociális kompetenciák fejlesztését és általában a személyiségfejlesztés keretén belül a munkakompetenciák fejlesztését tűztük ki célul.

Hungary-Romania
Cross-Border Co-operation
Programme 2007-2013

Two countries, one goal, joint success!

European Union
European Regional Development Fund

www.hungary-romania-cbc.eu • www.huro-cbc.eu